

panelið

Latið okkum fara undir regluligar sjónvarpssendingar við føstum senditíðum og undir eftirliti skjótast gjørligt

Sjónvarpsfelagið varð stovnað í 1967. Í endamálsgreinini í lóg felagsins stendur:

a. at útvega loyvi til royndarsjónvarp.

b. at leggja fasta ætlan fyri royndarsjónvarpi, bæði figgjarliga, tekniskt og fyri sendingum.

c. at fáa í lag eitt feroyskt sjónvarp, sum kann rækka alt landið.

Felagið hevur søkt landsstýrið um loyvi at skipa fyri lokalum royndarsjónvarpssendingum í Havn. Seinast hetta varð gjørt var á heysti 1975, tá felagið hevði fingið nýggja nevnd. Hóast felagið hevur rykt landsstýrið eftir svári, er enn einki frætt haðani.

Í hesi 11 árin, ið liðin eru, síðani felagið varð stovnað, hevur tann tekniski framburðurin innan hetta økið verið alstórvur.

Tað, sum tá var næstan tekniskt óhugsandi, er í dag vórðin sjálvsagdur veruleiki. Sum eina fylgju av hesum tekniska framburði, hava vit tá seinastu tíðina sæð, hvussu videokassetu sjónvarpstól streyma inn í landið. Stovnar, feløg og einstaklingar í stórum tali ognar sær hesi tól, sum eru ógvuliga dýr at keypa. Eitt slíkt annlegg kostar umleið 25.000 kr. og herafturat skal so gjaldast fyri kassetubund.

Tað sigur seg sjálvt, at tað verða bert tey, sum frægast eru fyri figgjarliga, ið hava ráð at keypa hesi tól. Tað má haldast at vera órimiligt, at tey, ið ikki hava ráð at keypa hesi tól, skulu vera við sviðið soð og einki siggja. Tað kann heldur ikki vera rætt, at fólk, sum fegin vilja siggja sjónvarp, skulu noyðast at fara út í feløg ella klubbar av ymiskum slag, istaðin fyri at kunna siggja tað heima hjá sær sjálvum. Kanska kundi tað eisini hjálpt til, at tey ungu sótu eitt sindur meira heima um kvøldarnar enn tey gera. Eisini er at hava í huga, at tey mongu eldri og brekaðu, sum sjáldan koma út um eina gátt. Hjá teimum hevði sjónvarpið verið hent at havt.

Sum teimum flestu kunnugt, hevur radioteknikkari í Havn sent sjónvarp í litum eina tíð. Hóast hesar sendingar hava verið rættliga tilvildarligar, bæði hvat viðvíkir senditíð og tilfari, so havi eg skilt, at tær kortini hava verið rættliga væl umtóktar, og tað kom tí illa við, tá sendingarnar bráðliga vórðu steðgaðar av lögregluni. Tað má kortini ásanast, at hettar, at privatmaður uttan eftirlit av nøkrum slag, sendir sjónvarp gjøgnum luftina, er ikki tann rætti mátin at loysa hetta mál uppá.

Tá tað frættist, at sendingarnar vóru steðgaðar av lögregluni, gjørdi nevndin í felagnum av at lýsa til almennan fund til viðgerðar av sjónvarpsmálinum. Fundurin varð so hildin 12. januar 1978, og var nógv fólk á fundinum. Eftir áheitan frá nevndini, skrivaði meginparturin av fundarfólkunum undir eina áheitan til Tórshavnar Býráð, um yvirfyri landsstýrinum at viðmæla, at felagnum verður loyvt at skipa fyri regluligum royndarsjónvarpssendingum í Havn sum allarskjótast. Áheitan varð síðani handað býráðsformanninum.

Á fundi 9. februar 1978 samtykti býráðið einmælt at stuðla og taka undir við sjónvarpsfelagsins áheitan á Føroya Landsstýri, og mælti býráðið til, at loyvt verður sjónvarpsfelagnum, ella kommununi í samarbeiði við sjónvarpsfelagið, undir eftirliti at skipa fyri lokalum regluligum sjónvarpssendingum í Havn sum allar skjótast.

Tá tosað ella skrivað verður um sjónvarp í Føroyum, verða ofta metingar settar fram, um hvørjar fyrimunir, ella hinvegin, hvørjar vansar sjónvarpið kann bera í sær. Tað verður ofta ført fram, at sjónvarpið kann skaða feroyska mentan og feroyskt mentunarliv. Eg trúgvi kortini ikki, at nakar veruliga trýr uppá, at tað, at vit senda sjónvarp einar 10 tímar um vikuna veruliga skal

kunna skaða mentunarliv her á landi. Persónliga trúgvi eg í hvussu so er einki uppá tað.

Í Dimmalætting 18. februar í ár hevði Tórmodur Dahl drúgva grein um sjónvarp. Eg skal ikki gera stórvegis viðmerkingar til tað, hann skrivandi, tí greinin var jú, úr enda í annan, tann reina ræðslupropaganda ímóti sjónvarpi í Føroyum.

Tað má átalast, at hesin maður, ið er verkfrøðingur og situr í almennum starvi sum idnaðarráðgevari, í bløðunum alment slongir út óprógvaðar pástandir um, at sjónvarpið kann vera heilsuni at stórum skaða, eitt nú at tað kann skaða eyguni. Serlækni í eygnasjúkum, sum eg havi fyrilagt spurningin, upplýsir, at hetta er tað reina mæn. Einki prógv er fyri, at so er. Tað skuldi ikki undra meg, um tað vóru mong, ið gjørdust eitt sindur kløkk, tá hann í greinini skrivir, at radioaktivar geislingar frá lit-sjónvarpstólum liggja um ásetta vandamark, og í flestu førum væl yvir tað mark, ið heimskendi

svenski radiologurin og professarin Siverts metir eigur at vera hægsta mark. Eg kenni ikki hendan svenska radiolog og professara og veit heldur ikki, hvat hann hevur skrivað um hetta evnið, men eg havi kannað, hvat Sundhedsstyrelsen, Statens institut for strålehygiejne í Danmark sigur um røntgengeislingar frá lit-sjónvarpstólum, og har verður greitt soleiðis frá:

»Farvefjernsynsmødtager arbejder med en højspænding på ca. 25 kV og der produceres således en del røntgenstråling i billedrøret. I moderne farvefjernsynsapparater er der ingen andre komponenter, der kan genere røntgenstråling, idet de er fuldt transistoriserede. Den i billedrøret dannede røntgenstråling bliver standset i rørets glasvæg, således at man ikke kan konstatere skadelige røntgenstråling fra fjernsynsmødtager. Den modtagne dosis er selv for en flittig fjernsynsseer altså fuldstændig forsvindende i forhold til den naturlige baggrundsstråling.«

Tað er væl ongin, sum trýr uppá, at hesin stovnur er heftur av sjónvarpsidnaðinum.

Tað verður eisini í greinini gjørt nógv burtur úr, hvussu kostnaðarmikið sjónvarpstól eru og tí ágóða handilsmenninir fáa av söluni, men tað verður onki sagt um, hvussu miklið av tí peningi, ið eitt sjónvarpstól kostar, fer í landskassan. Skalt tú keypa eitt sjónvarpstól, mást tú rinda 30% í tolli, 13% í umsetningsgjaldi og omaná verða so lagdar kr. 300,00 fyri hvørt sjónvarpstólið, t.v.s. at ca. 1/3 av tí, sum tú skalt rinda fyri eitt sjónvarpstól fer í landskassan.

Tað verður eisini í greinini sagt, at Hilmar Kass, løgtingsmaður í orðaskiftinum á tingi um lögmannsøðuna, skal hava gjørt seg til talsmann fyri, at hesum privata sjónvarpsfelagi verður givið loyvi at halda fram við sendingum sínum. Hetta kann Hilmar Kass sjálvandi ikki hava sagt, tí Hilmar Kass er útmerkað væl greiður yvir, at sjónvarpsfelagið ongan sum helst lut hevur átt í teimum sjónvarpssendingum, sum higartil eru farnar fram í Havn.

Eg vil fegin siga tað so greitt, at tað ikki er til at misskilja, at sjónvarpsfelagið ikki fer undir at skipa fyri sjónvarpssendingum uttan so, at felagið frá myndugleikunum hevur fingið loyvi til tess. Heldur ikki fer felagið at senda tilfar, sum ikki er fingið til vega á fult út lógligan hátt.

Tosað hevur verið rættliga nógv um, at feroingar kanska um nokur ár kunnu siggja sjónvarp frá einum telesatelitti, sum ætlanir hava verið frammi um, at norðurlond í felag skulu skjóta út í rúmdina. Eftir hvat frætt er, hevur henda ætlan eftir øllum at døma fingið monustingning á fundi í Norðurlandaráðnum fyri stuttum. Fyri okkum feroingar er tað helst eingin missur í, at hesar ætlanir ikki verða ferdar út í livið. Okeypis hevði tað helst

ikki verið at sæð sjónvarp um henda telesatelitt, og vit feroingar høvdu so í hvørt fall ikki havt nakran sum helst møguleika, at havt eftirlit við teimum sendingum, ið haðani komu.

Í panelgrein síni her í blaðnum næstseinasta leygardag, ásanar Dánjal Pauli Danielsen, landsstýrismaður, at tað nyttar ikki at bera seg undan í sjónvarpsmálinum. Hann kundi hugsa sær eina fyribils skipan, ikki bert fyri Havnina, men helst fyri meginpartin, sum ikki allar Føroyar.

Eg eri samdur við landsstýrismannin í hesum sjónarmiði. Men eg vil kortini heita á landsstýrið um at fylgja áheitan Tórshavnar Býráðs, um at sjónvarpsfelagnum ella kommununi í samarbeiði við sjónvarpsfelagið, undir eftirliti, sum eina byrjan, verður loyvt at skipa fyri lokalum regluligum sjónvarpssendingum í Havn.

Eg eri fullvisur í, at felagið er ført fyri at skipa fyri sjónvarpssendingum í litum, sum kunnu siggjast um alla Havnina. Tann tekniski spurningurin er loystur, og kravur bert smáar ilogur, umleið kr. 25.000 til keyp av sendarum, antennum v.m.

Tað er greitt, at vit bert í ógvuliga litlan mun, av figgjarligum grundum, eru færr fyri at gera feroysk sjónvarpsprogrammir. At gera serlig feroysk sjónvarpsprogrammir kravur stórar peningaligar ilogur, sum eg ikki trúgvi, at feroingar vilja offra. Heldur ikki, um vit ein dag fáa alment sjónvarp her á landi. Tað er einki at ivast í, at vit kunnu fáa alt tað tilfar av upplýsandi og undirhaldandi slag, ið vit ynskja frá Danmarks Radio, og eisini frá hinum norðarlondunum til ein yvirkomiligan pris. Eg vil tí einaferð enn heita á landsstýrið um at geva tað neyðuga loyvið, so vit sum skjótast kunnu fara undir fyrireikingarnar.

J. Karter Højgaard